

בבא קמא ק"ז

ר"ח בר אבא א' הטוען טענת גנב בפקדון אינו חייב עד שיכפור במקצת ויודה במקצת
אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן, הטוען טענת גנב בפקדון, אינו חייב עד שיכפור במקצת ויודה במקצת. שנאמר: "אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה", שהוא הודה במקצת וכתוב בפרשת טוען טענת גנב. ורבי חייא בר אבא חולק על רבי חייא בר יוסף שאמר 'עירוב פרשיות כתוב כאן'. שלשיטתו פסוק מפרשה אחרת נתערב ואינו מקומו, שהרי היה צריך לכתבו בפרשת "אם כסף תלוה". ובפרשת פקדון חייב שבועה בלא הודאה במקצת. והכתוב "כִּי הוּא זֶה" כתוב על מלוה¹⁹⁵. ובמה שונה מלוה שעוקרים את הכתוב ממקומו ומעמידים אותו עליו?.

רבה א' מפני מה מודה במקצת ישבע חזקה כמו שרבה אמר, מפני מה אמרה תורה מודה אין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו
במקצת הטענה ישבע?, חזקה אין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו שעושה לו טובה. וזה רצה לכפור בכל ולא כפר מפני שאינו מעיז. ולכן כשכפר הכל הוא אומר אמת ופטור משבועה, וכשהודה במקצת חייב שבועה. כיון שהוא היה רצה לכפור בכולו, ולא כפר בכולו משום שאין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו¹⁹⁶. והוא היה רוצה להודות בכל והוא כפר במקצת מפני שהיה סבור שאם יודה בכל יתבע ממנו לשלם את הכל מיד. ואמר בלבו אשתמט עכשיו וכשיהיו לי מעות אפרע לו. ולכך התורה הטילה עלי שבועה כדי יודה לו בכל. ובמלוה יש לומר כך, מפני שחברו עשה לו טובה והלוה לו, אבל גבי פקדון שאין כאן טובה אדם מעיז ומעיז. ולכן התורה הטילה שבועה גם כשכופר בכל.

ד' שומרים צריכים כפירה במקצת שנה רמי בר חמא, ארבעה שומרים צריכים כפירה והודאה במקצת
במקצת והודאה במקצת¹⁹⁷, ואלו הן שומר חנם, והשואל, נושא שכר, והשוכר. ואמר רבא מה טעמו של רמי בר חמא? שומר חנם כתוב בו במפורש: "אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה"¹⁹⁸. את שומר שכר לומדים בגזירה שווה "נתינה" "נתינה" משומר חנם. בשואל כתוב "וְכִי יִשְׁאֵל" וי"ו מוסיף על ענין

195 רש"י פירש שהכתוב "כי הוא זה" הוא מפרשת "אם כסף תלוה את עמי" שאם הוא מפרשת פקדון הרי חייב שבועה בלא הודאה במקצת. והתורה עקרה אותו מקומו כרבה. ההבדל בין מלוה לפקדון הוא שבמלוה עשה לו טובה אינו מעיז ולכן כופר הכל פטור. ובפקדון שלא עשה לו טובה מעיז ולכן חייב. והתוס' הקשו הרי בסנהדרין משמע שאפ' למ"ד עירוב פרשיות נאמר כאן לא עוקרים את הכתוב ממקומו לגמרי, ועוד הקשו ממקומות אחרים. ור"ת מפרש ש"כי הוא זה" כתוב גם על מלוה וכמו שצריכים הודאה עם השבועה בכפירה כך צריכים גם הודאה עם השבועה של נאנסו. וכמו שבמלוה חייב בשתי פרות אחת של הודאה ואחת של כפירה כך חייב בפקדון על שתי פרות אחת של הודאה ואחת של נאנסו. אבל ר"ח ב"א ורמי בר חמא מצריכים ג' פרות אחת של הודאה אחת כפירה ואחת של נאנסו. תוס'.

196 רש"י.

197 קודם שיתחייבו שבועה, ואם נשבעו בלא כפירה והודאה אין שבועתו של ש"ח כלום ואינה מחייבתו כפל. ורמי בר חמא חולק על רבי חייא בר יוסף. רש"י

198 פרשה ראשונה נאמרה בש"ח ושניה בשומר שכר. רש"י.

ראשון ולומדים אתו משומר חנם. שוכר למי שאומר¹⁹⁹ ששוכר הוא הוא כשומר שוכר, דינו כשומר שוכר, ולמי שאמר שהוא כשומר חנם דינו כשומר חנם.

ר"ח ב"י אמר הטוען טענת גנב ופקדון אינו חייב עד שישלח בו יד²⁰⁰ ואמר רב חייא בר יוסף, הטוען טענת גנב בפקדון כגון שעשה בה מלאכה. מפני שכתוב: "וְנִקְרַב בְּעַל הַבַּיִת אֶל הָאֱלֹקִים אִם לֹא שָׁלַח יָדוֹ בַּמִּלְאכָה רָעָהוּ". ומכאן שאם שלח בה יד חייב. ושאלת הגמרא האם מה שכתוב אחר כך "אֲשֶׁר יִרְשִׁיעַ אֱלֹקִים יִשְׁלַם שְׁנַיִם לְרָעָהוּ" בא לומר שעוסקים כששלח בה יד²⁰¹? אמר להם²⁰² רבי חייא בר אבא בשם רבי יוחנן, מדובר כשעומדת על אבוסה, שחייב בכפל כשלא שלח בה יד. רבי זירא אמר לרבי חייא בר אבא, האם רבי יוחנן אמר דוקא בעומדת על אבוסה, אבל אם שלח בה יד קנה, ושבועה לא מועילה בו כלום. מפני שקנאה בתורת גזילה שאם מתה ישלמנה. ונמצא שכפר בדבר שלו, ושומר חנם אינו נעשה גנב אלא בטענת גנב²⁰³. או שאמר אפילו עומדת על אבוסה. שהוא אמר אפילו עומדת על אבוסה וכל שכן שאם שלח בה יד חייב, שהכתוב מדבר בכך, כמו שר' חייא בר יוסף אמר.

הטוען טענת אבד ונשבע וחזר וט"ג ונשבע ובו עדים ואמר לו רבי חייא בר אבא, זו לא שמעתי כיוצא בה שמעתי. רבי אסי אמר בשם רבי יוחנן הטוען טענת אבד ונשבע, וחזר וטען טענת גנב ונשבע, ובאו עדים פטור מן הכפל. ולכאורה טעמו משום שקנאה להתחייב באונסין בשבועה הראשונה²⁰⁴. אמר לו רבי זירא, לא, שם הוא פטור הואיל ויצא ידי בעלים בשבועה ראשונה²⁰⁵, ולא משום שעמדה ברשותו, אלא הואיל ויצא שומר זה ידי בעלים בשבועה ראשונה²⁰⁶. וכן אמר רבי אבין בשם רבי אילעא בשם רבי יוחנן, הטוען טענת אבידה בפקדון ונשבע, וחזר וטען טענת גניבה ונשבע ובאו עדים פטור, הואיל ויצא ידי בעלים בשבועה ראשונה.

199 ר"י ור"מ נחלקו אם שוכר כש"ש או כש"ח ונחלקו בדבריהם מה אמר ר"י ומה אמר ר"מ.

200 ומה ששנינו לעיל והעדים מעידים אותו שגנבו משלם תשלומי כפל הוא כששלח בו יד. תוס'.

201 ונמצא רשע בכך שנשבע לשקר שהרי שלח בה יד. רש"י

202 וברשב"א ובכת"י הגרסא אמר ליה ולא להו.

203 רש"י.

204 כרב ששת שאמר לעיל הכופר בפקדון נעשה עליו גולן אפי' בלא שבועה וכל שכן כשנשבע שכ"ע מודים. כיון שעמדה ברשותו כשכפר כפר בשלו ואינו חייב כפל. וה"ה לשולח בה יד ששנינו בפ' המפקיד (ב"מ מא:): שעמדה ברשותו ולא חייב עליה כפל רש"י

205 ואע"ג שהודה שנשבע לשקר אינו חייב מן הדין להשבע בפעם השניה שנגנב לא נאמן בלא שבועה שנגנב, מיגו שהיה אומר באמת נשבעתי. וקמ"ל שאע"פ שהוא מושבע מב"ד אחר פטור כיון שמן הדין לא היה חייב להשבע. תוס'

206 מב"ד ראשון הסתלק והשבועה אחרונה אינה שבועת הדיינים לחייב כפל, שכיון שנשבע בתחילה שוב לא היה חייב שבועה לבעלים. רש"י.

ר"ש אמר הטוען טענת גנב בפקדון אמר רב ששת, הטוען טענת גנב בפקדון, כיון כיון ששלח בו יד פטור
כיון ששלח בו יד פטור

ששלח בו יד פטור²⁰⁷. מפני שהתורה אמרה :
”וְנִקְרַב בְּעַל הַבַּיִת אֶל הָאֱלֹקִים אִם לֹא שָׁלַח יָדוֹ בְּמִלְאֲכַת רַעְהוּ“.²⁰⁸ אבל אם

שלח ידו פטור מכל הדין הזה כיון ששלח בה יד. קודם שבועה. אמר לו רב נחמן,
והלא משביעים אותו שלש שבועות²⁰⁹, משביעין את שומר חנם שאומר נגנבה

שלש שבועות. (א) שבועה שלא פשעתי בה²¹⁰. (ב) שבועה שלא שלחתי בה יד²¹¹.
(ג) שבועה שאינה ברשותי. והשבועה שלא שלחתי בה יד דומה לשבועה שאינה

ברשותי. כמו שבשבועה שאינה ברשותי כשיתגלה שהיא ברשותו והוא גנב עליה
חייב כפל כדין טוען טענת גנב. אף שבועה שלא שלחתי בה יד כשיתגלה ששלח

בה יד חייב כפל משום שנשבע לשקר שאינה ברשותו²¹².
ורב ששת אמר לו לא, השבועה שלא שלחתי בה יד דומה לשבועה שלא פשעתי

בה. וכמו שבשבועה שלא פשעתי בה כשיתגלה שפשע בה פטור מכפל, שהרי
אינו גנב עליה. אף שבועה שלא שלחתי בה יד כשיתגלה ששלח בה יד פטור

מכפל, אפילו עדיין היא אצלו²¹³.

207 וצ"ל שמה שאמר לעיל והעדים מעידים אותו שאכלו משלם כפל הוא כגון אכלו לאחר השבועה. ונראה שאמר דוקא ששלח בו יד מפני היא גזיה"כ אם לא שלח הא שלח פטור. תוס'.

208 אם לא שלח ונקרב בעל הבית. וקי"ל בהמפקיד ש"ונקרב" הוא לשבועה וכתוב אחריו "ישלם שנים" אם נמצא רשע. רש"י.

209 צריך את כל ג' השבועות, אם נשבע שלא פשע חוששים שמא הוא ברשותו ונשבע באמת. וכשנשבע שלא ברשותו חוששים שמא שלח בו יד וחייב. תוס'.

210 שאם פשע בה חייב שכתוב על כל דבר פשע. רש"י.

211 ליהנות בה מקודם שאם שלח בה יד עמדה ברשותו ונעשה גולן וחייב באונסין וכ"ש בגניבה ואבידה.

212 היה פשר להקשות לר"ח בר יוסף דומיא דשלא שלחתי ולתרץ דומיא דאין ברשותי. תוס'.

213 שהרי מכאן לומדים את דין טוען טענת גנב. תוס'.

